תכנון ועיצוב בית ברשפון

שתפו:

מבנה המתכתב עם סביבתו, זרימה הדוקה בין פנים וחוץ, ושפת עיצוב אוורירית המשלימה תכנון ארכיטקטוני שעיקרו ערכי קשר, מצטרפים לחווית מגורים הרמונית בבית שתכננו האדריכלים רמה דותן וערן בינדרמן מ"דו-אדריכלים", ברשפון

מאת: מיה אור | צילום: "שגב צילום" | אדריכלים רמה דותן וערן בינדרמן, "דו אדריכלים" 03/04/2013

סטיילינג (בית וצילום): **מיכל אגם ודנה בנקי "midastyle"**

תכנון ועיצוב גינה: **דדי גולן**

את תכנון הבית ברשפון, שביצעו האדריכלים **רמה דותן וערן בינדרמן**, בעלי משרד "**דו-אדריכלים**", אפשר להגדיר כתכנון שצמח מתוך ערך חזק של קשר, השזור בכל רבדיו השונים- בקשר המתקיים בינו ובין הסביבה בה הוא ממוקם, בקשרי פנים וחוץ שמאפיינים אותו, בקשר הזורם בין חלליו השונים כמו גם בין שפתו הארכיטקטונית ובין פרטי העיצוב המשלבים בו, ובקשר אמיץ בין הדיירים והמתכננים, העומד, למעשה, בבסיס כל אלה "התכנון התגבש בתהליך של חקר ודיאלוג "צפוף" עם הדיירים שהיו מעורים ומעורבים בכל פרט קטן כגדול" אומרים דותן ובינדרמן, המאמינים בדרך זו של התנהלות כתנאי בעל חשיבות ראשונה במעלה בעבודתם האדריכלית. בפרוגראמה שהוגדרה בתוך כך, הביעו הדיירים, משפחה חמה ומלוכדת עם שלושה ילדים ורביעי בדרך, את רצונם בבית נוח ופונקציונאלי שיענה על צורכיהם הפיזיים והרגשיים: שחדרי הילדים וההורים יהיו ממוקמים באותה קומה, ש"מסכים" למיניהם- מחשבים וטלוויזיה, יהיו מרוכזים בחללים משותפים, ושהבית ישמר קשר ישיר עם הגן.

חזיתו האחורית של הבית הפתוח אל מרחבי השדות ומנהל עמם קשר ישיר.

המגרש עליו נבנה הבית משתרע על שטח של חצי דונם, כשחזיתו הקדמית פונה לרחוב והאחורית למרחב שדה פתוח- נתונים שהשפיעו על תכנונו "מטבע הדברים תכנון על שטח שאינו גדול במיוחד, מלכתחילה מזמן התמודדות בין רצון למצות כמה שניתן את אחוזי הבנייה, ובין רצון להותיר מספיק שטח לגינה שהיא, למעשה, הפואנטה בבית צמוד קרקע. מעבר לכך, במסגרת תפיסתנו את התכנון כמהות כוללת, שאינה מתמצה רק בגבולות הפרויקט בו אנו עוסקים, חשוב היה לנו לחבור לאופיין של הסביבות השונות אליהן פונה הבית" מסבירים דותן ובינדרמן, את מה שנגלה לעין כבר בחזית הקדמית, המתכתבת בהרמוניה ויזואלית עם הבית הסמוך, ומשתלבת נכונה במרקם הרחוב.

הבית המחופה טיח אקרילי בגון בז'-חול תוכנן כגוש ישר קווים, "קובייתי" משהו, בו משולבים משחקי מישורים ותלת ממד שכמו התקבלו בפעולת "גריעה", והודגשו באמצעות מרקמי חיפוי שונים: מישור כלל המעטפת חופה במרקם חלק, ואילו הקטעים השקועים במרקם "מסורק", המעניק להם חספוס נולמי.

למרות היותו מתנשא לשתי קומות, מיטשטש גובהו האמיתי של הבית הודות לגג דו מפלסי שהנמוך ביניהם הוא גג אבץ (מקרה את חדרי הרחצה בקומה העליונה שתקרתם נמוכה משאר חללה) אשר נוכחותו משווה קנה מידה אינטימי יותר ומופע מתון של מבנה בן "קומה וחצי" בלבד.

מבט מאזור המטבח ופינת האוכל אל עבר הסלון- נוף החוץ נשקף מכל עבר.

שער הכניסה לחצר נקבע במרכז המגרש, ואילו הכניסה לבית פנימה בצד המבנה, כאשר שביל הגישה המחבר ביניהן יוצר תהליך מעבר רך בין המרחבים ו"מסתיים" במבואה חיצונית מרשימה, המגלמת היטב את הרעיון התכנוני של קשרי חוץ-פנים: קיר מעטפת שחופה בעץ טיק תוך יצירת מעין קובייה גבוהה, ובצמוד לו פתח גדול ושקוף דרכו נגלה חלל הפנים. "קוביית העץ" מצניעה בתוכה את דלת הכניסה, כך שבהיותה סגורה קשה לנחש את דבר קיומה, ועיצובה המתקבל מקורות אופקיות הינו בבחינת "רמז לבאות" - למוטיב אופקי ולקשרי עין ישירים בנוסח "מבטים ארוכים" שמרכיבים קונספט תכנוני מדויק מאד, המיתרגם לחלל נקי וזורם, עטוף בפתחים המייצרים את הקשר המבוקש עם החוץ בכל אחת מפינותיו.

מטבח שבחלל הציבורי, מוקף פתחים המחדירים את מראה החוץ פנימה, וצופה אל מעבר לחלל המדרגות המוליך לקומת המרתף. ריצוף: "בית האבן". נגרות מטבח: נגריית שורש.

הקומה הראשונה, הציבורית, מאופיינת בחזות לופטית פתוחה, כאשר באזור הכניסה "נפתח"/"צולל" החלל כלפי מטה, כסוג של חלל גבוה אך "הפוך", הקושר את כלל אזוריה, משמר קשר עין ישיר ביניהם, ואף מסמן את צירי ההתנהלות: מכיל גרם מדרגות אל קומת מרתף המשמשת כחדר משחקים מרווח שחצר אנגלית מחדירה אליו אור, בצדו האחד משתרע מרחב אחיד הכולל מטבח, פינת האוכל, פינת ישיבה/סלון ויציאה אל הגינה האחורית, ובצדו השני ממוקמים אזור עבודה משותף, שירותי אורחים, וכן מעבר המוביל אל גרם המדרגות של הקומה השנייה, שאינו "נוכח" במרחב. כך, למרות "המרחק" הנפרש מקצה אחד של החלל למשנהו ופתח המדרגות הפעור ביניהם, הזרימה הפתוחה בין אזוריו השונים של החלל אינה מופרת, ואף העומדים ברחבה המרוצפת של הגן יכולים לחצות אותו במבט, ואפילו "לצאת" עד רחבת הישיבה שבחזית הקדמית.

בקומה השנייה ממוקמים חדרי הילדים ויחידת הורים מרווחת, שמכל אחד מהם ישנה יציאה לגזוזטרא (קונסטרוקציית מתכת וריצוף בעץ טיק) המבטיחה מגע ישיר עם החוץ גם כשנמצאים בקומה הגבוהה. שטחה מרוצף בפרקט ומרכזה הינו חלל מרווח שנועד לשהייה משותפת ול"אכלוס המסכים" (כפי שהוגדר בפרוגרמה), כאשר בתוך כך היא מתפקדת, למעשה, כחלל מגורים נוסף, נוח לבילוי זמן איכות נעים של הורים וילדים.

על מנת לשמר את תחושת המרחב, ובו בזמן להעניק מענה ראוי לצרכים פונקציונאליים נדרשים, נוצלו מעברים ואזורים "מתים" בשתי הקומות לתכנון ארונות קיר המספקים שפע של מקום אחסון ונטמעים בקירות כך שלא נודע כי באו אל קרבם. ואף העתיד הובא בחשבון בתכנון המושכל: למשל, אזור העבודה הפתוח בקומה הראשונה, תוכנן באורח שיאפשר להפוך אותו לחדר סגור, ובהמשך לרעיון זה הותקן בשירותי האורחים הסמוכים מקלחון, על מנת שבבוא העת/במידת הצורך יוכל לשמש בנוחות את המתגורר/מתארח בו.

חלל במרכז הקומה השנייה משמש לשהייה משפחתית משותפת, וכמו כל חללי הבית מתקשר עם החוץ באמצעות פתחים גדולים.

פינת עבודה משותפת בעיצוב מינימליסטי ועינייני, ממוקמת סמוך לחלל המדרגות המוביל לקומת המרתף. נגרות: נגריית איברהים וחאלד בע"מ.

חזותו המרווחת של חלל קומת המגורים הודגשה באמצעות שימושי חומר וצבע המייצרים מסגרת קוהרנטית, תמציתית ובהירה: קירות בגון שמנת וריצוף באריחי אבן חלילה מותזת חול במרקם מלוטש ובמידות רוחב משתנות. הרחבות החיצוניות רוצפו באבן זהה להדגשת רצף פנים-חוץ, אך ללא המרקם המלוטש, ובניגוד לחלל הפנים, שם ביקש התכנון לשמר את תחושת המרחב באמצעות משטח ריצוף אחיד, ברחבות החיצוניות שולבו פוגות בין האבנים. ככלל, ניואנסים דוגמת אלה, של הבדלי מרקמים או דגש שניתן לפרטים, הם ללא ספק ממאפייני התכנון המוקפד שמשווה לחלל את העניין הצורני והמקצב המדויק. למשל, מוטיב של ניתוק/ משחק מישורים המופיע במספר וריאציות ובולט במיוחד במדרגות, באסתטיקה שמייצר הניתוק ביניהן ובין הקיר, או בתחושת הפתיחות המועצמת באמצעות הותרת מרווחים בין קירות ו/או אלמנטים נמוכים לבין קירות גבוהים. תכנון התאורה נועד להשלים את מרקמו של החלל באור רך, והוא מתקבל מספוטים, גופים שקועים בסנגון דרק לייט, וגופים דקורטיביים ספורים מאד, שנתלו רק במוקדים מתבקשים, דוגמת גוף תאורה שקוף שנתלה מעל שולחן האוכל.

יחידת ההורים שבמיקומה הפונה לנוף השדות חושפת אותו מלוא חופניים, וממנה ישנה יציאה לגזוזטרא המלווה את כל חזיתו האחורית של הבית.

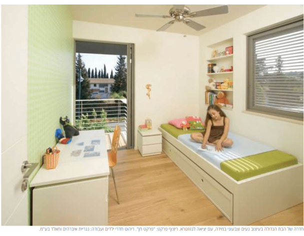

חדרה של הבת הגדולה בעיצוב נעים וצבעוני במידה, עם יציאה לגזוזטרא. ריצוף פרקט: "פרקט חן". ריהוט חדרי ילדים ועבודה: נגריית איברהים וחאלד בע"מ.

לתכנון פריטי הנגרות בחרו דותן ובינדרמן בעץ אגוז אפריקאי מולבן החובר לצבעוניות המתונה, וקווי העיצוב הנקיים שמאפיינים אותם מהווים חלק משמעותי בייצור שפתו של החלל, שדבר בו אינו אקראי. במסגרת זו, אף בחירת פריטי הריהוט ואביזרי הנוי נעשתה כתהליך "סטיילינג" ע"י מיכל אגם ודנה בנקי מ"midastyle", תוך שמירת זיקה קפדנית לרוח התכנון - במינון מדוד שאינו מעמיס על החלל ובבחירת פריטים ה"מיישרים קו" עם צבעיו וניקיונו הצורני. בקומה השנייה לעומת זאת, ננקט יתר שחרור בשילובי צבע: מעצבת הפנים אמירה לב, שעיצבה את חדרי הילדים, שילבה בהם ובחלל המשותף קירות בגון ירוק בהיר, שאיתו השתלבו מיכל ודנה בעבודת הסטיילינג שלהן, והוסיפו לכך "זריקות" של פריטים צבעוניים כפוף גדול לרביצה של כיף, שטיח ענול ועוד.

בתכנון מהודק שלא הותיר דבר ליד המקרה, מהווה עיצוב הגן, שביצע מעצב הנוף דדי גולן, חוליה משלימה לרצף הרעיוני בין פנים וחוץ, כאשר מאפייני התכנון הארכיטקטוני, כמו התייחסות לסביבה, או המשכיות ויזואלית המייצרת רוגע ותחושת מרחב, באים לידי ביטוי גם בו, דוגמת עצי צפצפה שממשיכים את מופע עצי הצפצפה המציצים מגינת הבית הסמוך. כמו הבית פנימה, כך גם הגן משמר "מבטים ארוכים", ומיקומו של כל עץ שניטע בו או סוג צמחייה ששולבה בו, נקבעו ונבחרו בקפידה. כמו, למשל, העץ שניטע לצד הרחבה המרוצפת שבחזית הקדמית, ומיקום נטיעתו חושב היטב כך שנופו יתגלה לעין הצופים מתוך הבית לכיוון החזית הקדמית, כעוד עדות לערך הקשר שעמד בבסיס התכנון ולחוויה שלמה שנוצרה בתוך כך.

מתוך מגזין 101: "תאוריית הקשר"